

Конкурентні переваги на ринку праці та капіталів в умовах глобалізації мають великі компанії — ТНК. Розширення торговельних мереж, відкриття доступу на нові ринки, пов'язані з розповсюдженням глобальних виробничо-збутових мереж (ГВЗМ), які базуються в основному в розвинених країнах. Такі мережі сприяють доступу країн, що розвиваються до міжнародного поділу праці (МПП), зменшення тиску на внутрішній ринок праці та міграційні настрої, за рахунок залучення до праці резерву некваліфікованої робочої сили [3].

З 25 найбільших компаній, за показником ринкової капіталізації, знаходяться в США — 14, в ЄС — 3, в Китаї — 3, в інших країнах Азії — 4, і в Африці — 1. Тобто цифрове середовище бізнесу сприяє подальшому збільшенню розриву між компаніями і країнами, підсилює попит на висококваліфіковану робочу силу. Домінування на ринку призводить до збільшення співвідношення прибутку ТНК до обсягів продажів. Так, у компанії «Амазон» цей показник покращився з 10 % в 2005 р. до 23 % в 2015 р., а у компанії «Алібаба» — з 10 % в 2011 р. до 32 % в 2015 р. [3]. Подібна концентрація в сфері бізнесу може призводити до макроекономічних ризиків та проблем в країнах. Гіперглобалізація торгівлі впливає на сукупний попит, допомагає капіталу отримувати надприбутки і збільшувати частку світових доходів, за рахунок зменшення частки праці. Таке зростання нерівності, створює умови для недостатнього споживання, чи зростання споживання за рахунок збільшення заборгованості, що підсилює кризові ризики.

Слід зазначити про виклики, пов'язані з міграційними процесами. Позитивне міграційне сальдо мають, здебільшого розвинені країни (Німеччина, Велика Британія, США тощо). Донорами робочої сили, при цьому, виступають країни Східної і Південної Європи, зокрема Україна. Відтік трудових ресурсів уповільнює економічний розвиток, зменшує надходження до бюджету, через скорочення платників податків. Переміщення молодого, працездатного населення відображається на інституті сім'ї, погіршується демографічна ситуація. В європейських країнах, які активно приймали біженців з Близького Сходу підсилюються ксенофобія та незадоволення, в 2018 р. загинули біля 3,4 тис. мігрантів і біженців.

Виникає потреба в удосконаленні системи сучасного глобального регулювання міграційних процесів на глобальному і регіональному рівнях. З 2000 р. МОМ представила дев'ять Звітів про світову міграцію, які сприяють поглибленню розуміння процесу, статистичну інформацію про міграцію та мігрантів, виокремлення нагальних проблем, взаємозв'язок з державною політикою. Слід зазначити, про небезпечні явища в міграційному просторі, зокрема, по всьому світі в 2018 р. загинули біля 3,4 тис. мігрантів і біженців.

В грудні 2018 р. на Міжурядовій конференції в Марокко, представники 164 держав погодили Глобальну угоду про безпечну, впорядковану і легальну міграцію, яка дозволить знаходити важелі регулювання цього процесу в інтересах як мігрантів, так і країн.

Список використаної літератури

1. World Migration Report 2018 <https://www.iom.int/wmr/world-migration-report-2018>
2. Офіційний сайт європейської статистичної служби /Євростат/ <https://ec.europa.eu/eurostat>
3. Доклад о торговле и развитии. Власть, платформы и иллюзия свободной торговли, 2018 https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/tdr2018overview_ru.pdf

Павліха Н. В., д.е.н., професор,
Сидорук М. В., к.е.н.,
Лугова М. С., к.е.н.,
Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційне забезпечення, європейська інтеграція, управління проектами, регіон.

Key words: investment, investment activity, investment ensuring, European integration, project management, region.

У сучасних умовах поглиблення євроінтеграційних процесів України та у зв'язку з недостатнім рівнем інвестиційної діяльності в регіонах країни сприяння розвитку транскордонного співробітництва є позитивним, але довгостроковим і ресурсоемним процесом.

На сьогодні у зв'язку з проголошеним курсом на децентралізацію державного управління зростає роль регіонів у розв'язанні проблем покращення якості життя населення. Водночас здійснення успішних ринкових перетворень, забезпечення стабільного економічного зростання України та зменшення регіональних диспропорцій соціально-економічного розвитку неможливі без достатнього залучення інвестиційних ресурсів у регіон [1, с. 6].

Головною метою реалізації інвестиційної діяльності в регіоні ми вважаємо забезпечення максимальної соціально-економічної й екологічної ефективності від її виконання, що сприятиме активному регіональному розвитку. Інвестиційна діяльність регіонів покликана забезпечити залучення інвестиційних ресурсів для реалізації існуючих проектних ініціатив з метою забезпечення конкурентоспроможності регіональних економічних систем. Залежно від особливостей розвитку кожен регіон держави використовує той чи інший інструмент інвестиційного забезпечення соціально-економічного розвитку. Одні регіони держави використовують власні ресурси, що формують за рахунок потужної внутрішньої фінансово-економічної бази дотацій, інші — залучають зовнішні джерела фінансування [5, с. 12].

Зважаючи на обмеження, недостатню фінансову спроможність, нестабільні показники соціально-економічної ситуації регіонів, існує необхідність мобілізації коштів та їх спрямування на вирішення проблем регіонального розвитку й досягнення стратегічних пріоритетів функціонування регіонів [2, с. 183].

Транскордонне співробітництво сприяє залученню фінансових ресурсів за посередництвом фінансових інструментів та структурних фондів ЄС, які переважно спрямовані на реалізацію спільних проектів сусідніх прикордонних регіонів, що теж виступає спільним засобом розв'язання проблем та підвищення конкурентоспроможності регіонів. Проте таке фінансування є цільовим і передбачає додаткове залучення власних ресурсів у розмірі щонайменше 10 % від загальної суми проекту [5, с. 14].

Зауважимо, що Європейський Союз розглядає інвестиції не лише як надходження капіталу, але і як спосіб сприяння сталому розвитку. Інвестиційну політику Європейського Союзу націлено на надання інвесторам певної стабільності та правової визначеності, а також формування сприятливого середовища для ведення бізнесу відповідно до міжнародних норм і правил. Зауважимо, що країни-члени ЄС реалізують власну політику сприяння інвестиціям, яка корелюється зі спільною інвестиційною політикою ЄС [4, с. 113]. Залучення досвіду й практики країн ЄС в інвестиційній сфері сприятиме активізації інвестиційної діяльності в регіоні на шляху імплементації Угоди про асоціацію між Україною і ЄС.

Успішне впровадження належної інвестиційної формули транскордонної співпраці залежить від достатнього фінансування проектів і програм транскордонного співробітництва. Саме тому інвестиційне забезпечення управління проектами транскордонного співробітництва варто розглядати як інструмент, який за умови використання порівняно невеликої частки власних коштів дає можливість залучити зовнішні кошти й отримати значний соціально-економічний ефект у прикордонному регіоні [5, с. 15]. Так, наявність більшого обсягу власних фінансових ресурсів дає змогу реалізовувати більше власних та спільних цілей, завдань у формі проектів.

Заходи з активізації транскордонного співробітництва й процесів розробки та реалізації проектів транскордонного співробітництва потребують відповідного інвестиційного забезпечення. Сучасний глосарій термінів, пов'язаних із питаннями інвестиційного забезпечення, охоплює різноманітні поняття, зокрема «інвестування», «фінансування», «інвестиційне забезпечення», «фінансове забезпечення» й інше. Це призводить до термінологічної плутанини та спричинює суперечність тлумачень застосовуваних на практиці понять та категорій. Значимо, що в науці лексема «інвестування» є похідною від базової категорії «інвестиції», трактування якої характеризується наявністю широкого різноманіття формулювань, що відображає різноглядність дослідників різних часів розвитку науки в розумінні сутності одного й того самого явища. Розумінню поняття «інвестиційне забезпечення» сприяє глибше вивчення економічної сутності категорії «інвестиції». У більшості формулювань інвестування ототожнюють з інвестиційним забезпеченням. Однак вважаємо, що це видається некоректним із погляду формальної логіки, адже призводить до подвоєння понять і розглядається в цілому як процес. Ми трактуємо інвестування як своєрідний інструмент, що забезпечує цілеспрямоване інвестиційне забезпечення управління проектами транскордонного співробітництва.

Якщо розглядати інвестиційне забезпечення в Україні загалом, то воно наразі реалізовується на основі [3, с. 345]:

— інвестування, здійснюваного громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками й товариствами, а також громадськими та релігійними організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності;

— державного інвестування, що реалізовується органами влади й управління України, Автономної Республіки Крим, місцевих Рад народних депутатів за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів і позичкових коштів, а також державними підприємствами й установами за рахунок власних і позичкових коштів;

— іноземного інвестування, яке здійснюється іноземними громадянами, юридичними особами та державами; — спільного інвестування, яке виконується громадянами та юридичними особами України, іноземних держав (абзац п'ятий частини другої статті 2 зі змінами, внесеними згідно із Законом № 1955-12 від 10.12.91).

Саме тому, інвестиційне забезпечення у формі іноземного (зовнішніх) інвестування все частіше розглядаємо в ролі альтернативної складової частини, яка здатна забезпечити висхідну динаміку економічних процесів.

Список використаної літератури

1. Лугова М. С. Активізація інвестиційної діяльності в регіоні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / Лугова Марина Сергіївна — Луцьк, 2018. — 21 с.

2. Лугова М. С., Сидорук М. В. Управління проектами транскордонного співробітництва як чинник інвестиційного забезпечення регіону. *Сучасні тренди підготовки фахівців з управління проектами та програмами*: матеріали підсумкової наук.-практ. конф. 23 квіт. 2018 р. Луцьк, 2018. — С. 186—190.

3. Мікула Н. А. Конвергенція регіональних моделей України та ЄС. Регіональна політика Європейського Союзу: підручник/[за ред. Віктора Чужикова]. Київ: КНЕУ, 2016. 495 с.

4. Павліха Н. В., Лугова М. С. Реформування інвестиційної політики у контексті європейської інтеграції. *Європейська інтеграція: досвід Польщі та України*: [кол. моногр.] / за заг. ред. Н. В. Павліхи. Wydawca: Zarząd Regionu Łódzkiego NSZZ «Solidarność»; Druk: Drukarnia Kolor Lublin, 2013. — С. 112—117.

5. Сидорук М. В. Організаційно-економічні засади управління проектами транскордонного співробітництва : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / Сидорук Марта Валеріївна — Луцьк, 2018. — 20 с.

Пустовійт Р. Ф., д.е.н., професор,
Черкаський державний бізнес-коледж,
м. Черкаси, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ КЛЕПТОКРАТИЧНОЇ ЕКОНОМІКИ

Ключові слова: клептократична економіка, корупція, інституціональне середовище, формальні і неформальні інститути, євроінтеграція.

Key words: kleptocratic economy, corruption, institutional environment, formal and informal institutions, European integration.

Основними перешкодами для України на шляху до її євроінтеграційних прагнень, на думку багатьох експертів, є корупція і повільні реформи. Існують різні типи, види і форми корупції. Найнебезпечнішою при цьому для сталого економічного розвитку країни є її складова, що характеризується як неправомірне використання державними службовцями посадових можливостей в особистих корисливих цілях. Наприклад, хабар за надання дозволу на підприємницьку діяльність або за прискорене проходження митних процедур можна кваліфікувати як привласнення активів, якими офіційно володіє держава. Очевидно, що бюрократичні послуги — надання ліцензій, дозволів, квот — все те, що зумовлює необхідність дотримання формально вписаних законів і правил та окреслює підприємницьку діяльність — може бути використано урядовими чиновниками на власний розсуд для отримання неправомірної вигоди.

У свою чергу, клептократична економіка фундаментом якої є корупційні чинники характеризується створенням такого інституціонального середовища, що надає можновладцям